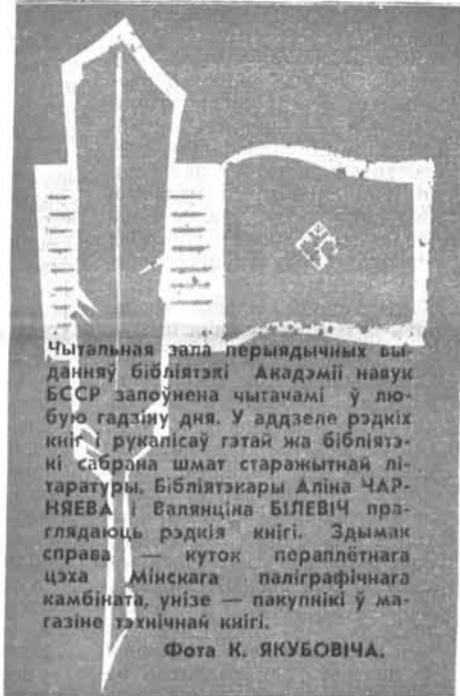

Голас Прадзімы

ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ
Кастрычнік 1970 г.
№ 43 (1152)
Год выдання 15-ы
Цана 2 кап.

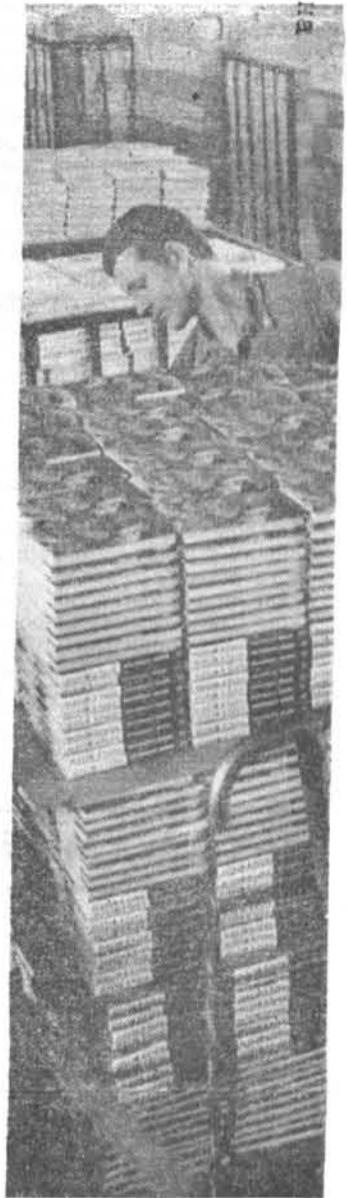
Дзяліцыца імя Леніна

Оплачено по расчёту

Чытальная зала перыядычных выданняў бібліятэкі Акадэміі навук БССР запоўнена чытачамі ў любую гадзіну дня. У адзеле рэдкіх кніг і рукапісаў гэтай жа бібліятэкі сабрала шмат старажытнай літаратуры. Бібліятэкары Аліна ЧАРНЫЯВА і Валянціна БІЛЕВІЧ праглядаюць рэдкія кнігі. Здымак справа — куток пераплётнага цэха Мінскага паліграфічнага камбіната, унізе — пакупнікі ў магазіне тэхнічнай кнігі.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

КРАІНА КНІГ

Ад нашага першадрукара, «у ляскарскіх навук» доктара Францыска Скарыны з слаўнага горада Полацка», вядзецца пачатак беларускай кнігі. Ён першы сказаў беларусам: «В сях притчах сокрыта мудрость, якобы моць в драгом камени, и яко злато в земли, и ядро у вореху».

Перад светлай памяццю гэтага гуманіста-асветніка, які запаліў святло ведаў «детем малым», «людем посполитым к доброму поучению», мы сягоння схіляем у пашане галовы. Але мы ведаем, што насенне кніжнай мудрасці, кінутае ім на беларускую зямлю ў слаўным горадзе Полацку, не магло даць буйных усходаў цэлых чатырыста гадоў. Беларусь заставалася краінай непісьменнасці.

Новы час настаў праз чатыры стагоддзі пасля Скарыны. З'явіўся новы, найвялікшы ў гісторыі чалавецтва гуманіст. Пераўтвараючы векавы лад жыцця, ён сказаў: «...кніг будзе дастаткова, каб пісьменнага навука і каталіцкія ксяндзы. І хоць яны праводзілі палітыку русіфікацыі і паланізацыі, твораў Пушкіна, Гоголя, Дастаеўскага,

Міцкевіча, Славацкага, Рэйманта нікому ў сваіх парафіях ці прыходах нават у рукі не давалі. Маліся, чалавек, за сваё рабства, чытай толькі евангелле і біблію. А што датычыць твораў Багушэвіча і Купалы, Дуніна-Марцінкевіча і Коласа, то духоўныя і свеція ўлады іх наогул не прызнавалі, імкнучыся задушыць маладую беларускую літаратуру. У 1914 годзе кніжнае багацце Беларусі складалася ўсяго з 423 тысяч кніг, якія меліся ў 851 бібліятэцы. Гэтым багаццем, вядома, карысталася жменька гарадскога насельніцтва — інтэлігенты, чыноўнікі, духавенства.

Беларус жа спрадвеку быў дапытлівым чалавекам. Цёмны і непісьменны селянін, кончыўшы ў полі цяжкую работу, садзіўся вечарам на прызбе, каб пафіласафстваваць, пагутарыць з суседзямі аб тым, «на чым свет стаіць». Аднак яго вясковая мудрасць, не падмацаваная элементарнымі ведамі, уздымалася невысока. Таму, калі рэвалюцыя знішчыла ўсе перашкоды на шляху да навукі і культуры, мільёны людзей з незвычайнай прагай пацягнуліся да кніг.

Сталі вучыцца ўсе. Пачалі «глытаць» кнігі, як глытае кавалак чорнага хлеба чалавек, што знясілеў ад голаду. З таго часу і па сягонняшні дзень прага гэта, на вялікае здзіўленне старога і беспадстаўна фанабэрыста Захаду, не змяншаецца,

а бясконца расце. Патрэбнасць у кнігах для нас цяпер — жыццёвая неабходнасць, а для заходніх назіральнікаў — штосьці дзіўнае і незразумелае.

У сваім фундаментальным творы «Савецкі свет» былі італьянскі пасол у СССР граф Лука П'етрамаркі піша: «Страсць да вучобы напаяняе самае паветра краіны, настолькі заразлівы энтузіязм у адносінах да ўсіх формаў пазнання. Вучацца ўсе. Бібліятэкі напоўнены чытачамі ў любую гадзіну дня. На станцыях метро нязменна кідаюцца ў вочы людзі, якія чытаюць, пакуль прыдзе поезд. Амаль заўсёды ў іх руках навуковыя або тэхнічныя кнігі, а не стракатыя часопісы, паліцэйскія раманы або коміксы. У сельскай мясцовасці каля Тбілісі я звярнуў увагу на юнака, адной рукою ён трымаў перад вачыма кнігу, а другой трымаў канец вярочкі, на якой пасвіўся бычок...»

Вельмі шкада, што сін'ёр П'етрамаркі не прыехаў у Беларусь. Ён убачыў бы з кнігамі і пастуха, і прадаўшыцу марожанага, і даярку, і вартайніка на пераездзе. Сэрца дыпламата, не прызвычаенага да сантыменту, кранула б відовішча, калі ў бітком набітым мінскім аўтобусе, у цеснаце і крайняй нязручнасці стаіць дзячына, нібы мадонна, ізабіўшыся пра ўсё на свеце, чытае пазію Сальваторэ Квазімода або мо-

жа і зусім праязіваю «Фізіку атамнага ядра».

Такі ўжо наш чалавек, такія яго звычкі. Веды, якія мы штодзённа чэрпаем з кніг, патрэбны нам для будаўніцтва і барацьбы, для самаўдасканалення і проста для душы. Таму нідзе так танна не прадаюцца кнігі, як у Савецкай краіне. Таму ў Беларусі створана больш дваццаці з паловай тысяч бібліятэк, у якіх амаль 85 мільёнаў кніг. Толькі ў бібліятэках Міністэрства культуры БССР налічваецца 3,5 мільёна чытачоў. А кнігі ж знаходзяцца не ў адных бібліятэках. Няма таго дома і той кватэры, дзе б не было кніг. Няма той кнігарні, у якую кожны дзень не ішлі б бясконцым патокам людзі. І калі здарыцца чарга ў іншым магазіне, то яна нам псуе настрой, а чэргі пакупнікоў у кнігарнях радуюць.

І хоць наша вялікая прага да ведаў прызнана ўсімі, а ў Савецкім Саюзе выдаецца больш чвэрці ўсіх кніг, якія друкуюцца на Зямлі, знаходзяцца шулеры ад прапаганды, якія сцвярджаюць, быццам камуністы не даюць народу магчымасці знаёміцца з шэдэўрамі заходняй літаратуры.

Але ёсць шэдэўры і «шэдэўры». Нахабнай хлуснёй і паклёпам з'яўляецца тое, быццам нашы выдавецтвы выпускаюць толькі марксісцкую літаратуру. Савецкія людзі могуць выву-

чаць і вывучаюць філасофію Гегеля і Канта, Платона і Фамы Аквінскага, чытаюць творы Франца Кафкі і Франсуазы Саган, Альбера Камю і Франсуа Марыяка. Кнігі Драйзера, Тэна, Хемінгуэя нам больш даступны, чым амерыканцам, Сервантэсу і Лоркі — чым іспанцам, Бёля і Рэмарка — чым немцам.

Наогул, мы з'яўляемся прыхільнікамі вялікай літаратуры, якая адзначана сапраўднымі талентамі і майстэрствам, высокім гуманізмам. Гэта тлумачыцца гуманістычным характарам нашай ідэалогіі і маралі. Што ж датычыць «твораў» таго тыпу, якія Лука П'етрамаркі назваў «паліцэйскімі раманамі або коміксамі» і якія праслаўляюць гангстэрства, сексуальную разбэшчанасць, наркаманію, то ў савецкім грамадстве для яе няма месца, таму што тут не існуюць тыя з'явы дэградацыі і ўпадніцтва, што на Захадзе. Зусім зразумела, напрыклад, чаму цяпер у Францыі пачалі шырока распаўсюджвацца кніжкі маркіза дэ Сада — «вольны свет» патанна ў хвалях парнаграфіі, насілля і садызму.

Кнігі і веды — святыя і чыстыя паняцці ў савецкім грамадстве.

Дзякуючы кнігам, дзякуючы перадавым ідэям і дасягненням лепшых сыноў сваёй Айчыны і ўсяго чалавецтва, мы, беларусы, дасягнулі вышынь сучаснай культуры і навукі.

БИБЛИОТЕКИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Николай МОХОВ,
заместитель министра культуры СССР

В Москве и Ленинграде с 28 августа по 7 сентября проходила 36-я сессия Международной федерации библиотечных ассоциаций, организации, работающей под эгидой ЮНЕСКО. В ассоциацию входят 105 библиотечных федераций и 160 отдельных библиотек и библиографических организаций из 65 стран мира.

Сессия Международной федерации библиотечных ассоциаций, впервые проходившая в СССР, явилась одной из самых представительных по числу участников. Их количество достигло 600 человек почти из 50 стран.

СССР недаром называют «страной книг». За 1918—1969 годы у нас выпущено 2 миллиона 273 тысячи названий книг на 89 языках народов СССР и 56 иностранных языках, общим тиражом свыше 36 миллиардов экземпляров. Каждая четвертая книга, выходящая в мире, — советская. Одна из важнейших задач Советского государства — сделать доступными все богатства культуры для самых широких масс трудящихся. Книга, библиотека, культура и образование неотделимы одно от другого, развиваются в диалектическом единстве. Без библиотеки немислимо сего-

дня никакое просвещение широких масс. Максим Горький говорил: «Две силы наиболее успешно содействуют воспитанию культурного человека — искусство и наука. Обе эти силы соединены в книге».

Книга и библиотека — не только важное средство расширения умственных горизонтов и обогащения личности. Они в большой мере способствуют подъему экономики, социальному и культурному прогрессу. Ведь образованный человек способен гораздо продуктивнее работать, активнее участвовать в общественной жизни, создавать духовные ценности.

Буквально с первых дней Советской власти государство уделяло огромное внимание просвещению народа. Были изданы специальные декреты, из бюджета выделялись значительные суммы на просвещение страны, в которой более трех четвертей населения не умело читать и писать. Два десятилетия шла настоящая война с неграмотностью. И к концу 30-х годов был заложен прочный фундамент для развития науки и распространения культуры. Библиотеки всегда были самыми активными участниками в этой борьбе за грамотность. Библиотекарь

выступал не только в роли пропагандиста книги, но и как учитель. В национальных республиках, особенно в сельской местности, эта работа сочеталась с борьбой против вековых предрассудков.

Государство проделало большую работу по изданию и обеспечению библиотек специальной литературой для малообразованного читателя. Издавались книги с крупным шрифтом и большим количеством иллюстраций, материал излагался популярно. Государственное издательство выпустило в 1924 году 100 тысяч библиотек по 100 книг каждая. Только в 1925 году издательство «Долой неграмотность» выпустило 5 миллионов букварей и книг для малограмотных. И если сегодня СССР — страна сплошной грамотности, где более 60 процентов работающего населения имеет высшее и среднее образование, немалая заслуга в этом и библиотек.

Сегодня в СССР учится каждый третий. Для 50 миллионов школьников и 9 миллионов студентов библиотеки — необходимая и важная часть учебного процесса.

Библиотеки служат главной базой самообразования широких народных масс. Любой специалист, который не

хочет безнадежно отстать, стремится быть с веком наравне, уже не довольствуется тем, что он когда-то получил в учебном заведении, даже высшем. Вопросы профессионального образования в том или ином объеме занимают все типы библиотек. Десятки миллионов рабочих, колхозников, специалистов народного хозяйства и культуры широко используют многообразную сеть библиотек для повышения своей профессиональной подготовки, для изучения передового производственного опыта, достижений отечественной и зарубежной науки и техники. Сельские, районные, городские, областные, республиканские библиотеки, вся сеть специальных библиотек оказывают помощь представителям различных профессий. Например, библиотеки на селе (а их у нас 70 тысяч) стали подлинным центром культуры, важным центром информации. Сотни тысяч агрономов, зоотехников, механизаторов и других специалистов сельского хозяйства, сельская интеллигенция, молодежь видят в сельской библиотеке источник повышения своего профессионального мастерства. Областные библиотеки имеют в своей структуре отделы обслуживания работников сельского хозяйства, патентно-технические отделы или кабинеты краеведения, нотно-музыкальные отделы. Но это лишь одна сторона самообразования, связанная с профессией, с поддержанием ее на определенном уровне.

Есть и другая, не менее

важная сторона самообразования. Как правило, человеку свойственно в своих интересах и потребностях выходить за рамки профессии, расширять круг познаний. Так называемое общее образование и призвано способствовать всестороннему развитию человека, непрерывному обогащению его духовного мира.

Перед нами проблема большой общественной и идеологической значимости, ибо речь идет о мировоззрении, о творческом овладении культурой прошлого и настоящего, гражданском воспитании и удовлетворении индивидуальных склонностей. Цель общего самообразования — выработка подлинно научного мировоззрения, воспитание личности в духе гуманизма и социальной справедливости.

Велик интерес читателей к общественно-политической литературе. По материалам специального исследования, проведенного Государственной библиотекой СССР имени В. И. Ленина, она составляет от 60 до 90 процентов книг, заказываемых рабочими, инженерами, учителями, студентами.

Произведения художественной литературы в СССР практически читают все. Отдавая предпочтение современной отечественной литературе, советские читатели интересуются классическим наследием своей страны и других государств, произведениями зарубежных писателей.

Советское государство делает все, чтобы лучшие об-

падзеі людзі факты • падзеі людзі факты

ХОЛАДАУСТОЙЛІВЫЯ РУХАВІКІ

У шасцідзесяціградусныя маразы выдатна працуюць новыя холадаўстойлівыя матары, першую партыю якіх вырабіў магілёўскі завод «Электрарухавік».

Такіх матораў яшчэ не выпускала айчынная прамысловасць. Спраектаваныя спецыяльным канструктарскім бюро Міністэрства электратэхнічнай прамысловасці СССР, яны ўтрая больш даўгавечныя за звычайныя рухавікі. Гэта дасягнута галоўным чынам за кошт выкарыстання высокатрывалых ізаляцыйных матэрыялаў.

НАВАСЕЛЛІ КНІГ

Жыхары Брагіна — раённага цэнтра Гомельскай вобласці — атрымалі добры падарунак: будаўнікі здалі ў эксплуатацыю новыя кніжныя магазіны. У пра-

сторнай гандлёвай зале некалькі аддзелаў — палітычнай, мастацкай, навукова-тэхнічнай, дзіцячай літаратуры і іншых. Выбар кніг аблягчае пакупнікам адкрытая выкладка друкаваных выданняў.

У гэтым годзе Белкапсаюз будзе ў вёсках і пасёлках рэспублікі 18 новых кніжных магазінаў. З уводам іх у дзеянне агульная колькасць стацыянарных прадпрыемстваў гандлю перавысіць 320. Адначасова з новым будаўніцтвам вядуцца буйныя работы па рэканструкцыі існуючай сеткі. У ходзе праабсталявання зусім мяняцца вонкавае аблічча магазінаў; знадворныя сцены аздабляюцца дэкаратыўнай керамічнай пліткай, сцены і столь унутраных памяшканняў, прылаўкі ўпрыгожваюцца каларовым шклом.

За апошнія два гады поўнасцю абнавілася каля ста кніжных магазінаў. У гэтым годзе да іх прыбавіцца яшчэ 62.

ЛЯСНЫЯ ДАРЫ — ПАРЫЖАНАМ

Багаты сёлетні год на лясныя дары. Спажывуныя і лекавыя якасці беларускіх грыбоў вядомы не толькі ў нашай рэспубліцы. Яны маюць вялікі попыт і за мяжой. Асабліва трывалыя сувязі наладжаны з кааператарами Францыі. Нядаўна парыжанам адпраўлена 20 тон смаржкоў і лісчак.

НА ВЫСТАВКУ У ВЕНГРЫЮ

Выстаўка венгерскага прыкладнога мастацтва, якая адбылася ў Мінску ў мінулым годзе, прыцягнула вялікую ўвагу нашых мастакоў і народных умельцаў. На ёй шырока былі прадстаўлены вырабы з металу, керамікі, тэкстылю.

А сёлета ў Венгрыю будзе адпраўлены работы беларускіх мастакоў. У выстаўцы беларускага прыкладнога мастацтва ў Будапешце прымае ўдзел і шклозавод «Нёман». Ён

адправіў у адрас братаў краіны каля 100 розных работ мастакоў і умельцаў. Сярод іх цікавы дэкаратыўны набор свяцільнікаў С. Раўдзе, дэкаратыўны набор на паўночных матыхах В. Зялінскай, прыгожыя ажурныя скульптуры са шкла, выкананыя гутэнскім спосабам мастачкай К. Вакс.

ДЛЯ КАМСКАГА АЎТАЗАВОДА

Доследны ўзор новай машыны выпушчаны на Мінскім ордэна Леніна аўтамабільным заводзе. Гэта — трохвосевы аўтасамазвал з двума вядучымі мостамі. З грузам у 7,5 тоны машына зможа развіваць хуткасць да 80 кіламетраў у гадзіну.

КамАЗ-5510 — так называецца гэта машына — будзе выпускацца ў горадзе Набарэжныя Чаўны на Камскім заводзе вялікагрузных аўтамабіляў, які будзецца. Аўтасамазвал спраектаваны калектывам мінскіх канструктараў, якія набылі багаты вопыт стварэння цяжкіх машын.

ПОСПЕХ БЕЛАРУСКАГА ФІЛЬМА

Нядаўна ў Маскве закончыў сваю работу 4-ы Міжнародны форум інтэрбачання. У ім прынялі ўдзел больш як 80 прадстаўнікоў 42 тэлевізійных кампаній. Яны прагледзелі каля 200 стужак. У ліку савецкіх тэлевізійных фільмаў, прадстаўленых на форум, была работа творчага аб'яднання тэлефільмаў кінастудыі «Беларусьфільм» «Чырвоны агітатар — Трафім Глушкоў» (рэжысёр В. Рубінчык, сцэнарый В. Пацейкіна, аператар Э. Садрыеў).

Фільм набылі Нарвегія і ФРГ. Акрамя таго, ён будзе паказаны па тэлевізійных каналах усіх сацыялістычных краін, а ЧССР ужо яго дэманстравала.

САНАТОРЫЙ У ЛЁТЦАХ

...Лётцы. Гэты выдатны куток беларускай зямлі добра ведаюць жыхары рэспублікі. Сярод стройных соснаў, на берэзе маляўнічага возера, раскінуліся карпусы рэспубліканскага кардэалагічнага санаторыя. Штогод тут сваё здароўе папраўляюць больш за шэсць тысяч чалавек.

Пры лячэнні хворых шырокае прымяненне знаходзяць кіслародныя кактэйлі, штучныя кіслародныя ванны, радонавыя душавыя ўстаноўкі, кіслародныя палаткі, клімататэрапія, псіхатэрапія, фізіятэрапія і іншыя метады. Праводзіцца таксама лячэнне мясцовымі гразямі.

Санаторый мае сваю мінеральную ваду, якая багатая солямі хлору, брому, ёду, калію, кальцыю, натрыю і магнію. Выкарыстанне вады дае добрыя вынікі пры лячэнні гіпертанічных захворванняў, функцыянальных парушэнняў нервовай сістэмы і іншых хваробах.

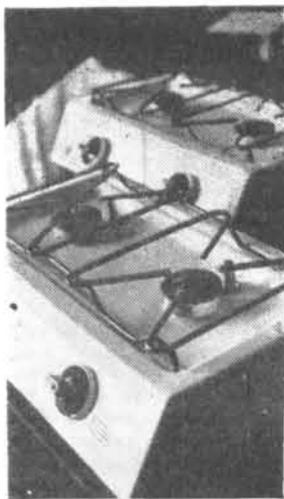
Санаторый пашыраецца. Нядаўна ўступіў у строй новы корпус водалячэбніцы. У ім хворыя прымаюць мінеральныя, жамчужныя, вуглекіслыя, хвойныя і іншыя ванны. У гэтым жа корпусе ёсць зала лячэбнай фізкультуры, гразевыя кушэтки з самаабгрэвам.

— Некалькі год назад, — гаворыць галоўны ўрач санаторыя Н. Аляксееў, — тут быў толькі адзін спальны корпус. Цяпер іх тры. Узводзяцца новая сталовая, будынак рэгенератыўных гразяў. Намечана будаўніцтва двух спальных карпусоў на сто пяцьдзесят месцаў кожны, палаца культуры, будынка лячэбнай дыягностыкі, спартыўнага комплексу.

У бліжэйшыя пяць год санаторый «Лётцы» стане буйнейшым у рэспубліцы. Штогод у ім змогуць адпачываць каля дзевяці тысяч чалавек.

НА ЗДЫМКУ: фізіятэрапеўт санаторыя Барыс БРАСЛАВЕЦ.

Фота Г. УСЛАВА.

Брэсцкі завод газавай апаратуры прыступіў да выпуску пліт новага ўзору. Дзвюхгарэлкавыя настольныя пліты будуць вырабляцца ў двух варыянтах: са звычайным і аўтаматычным запальваннем. Ужо ў будучым годзе завод выпусціць 25 тысяч такіх пліт. НА ЗДЫМКУ: узоры новых газавых пліт.

Фота В. ГЕРМАНА.

ГІМН ЗЯМЛІ І ЛЮДЗЯМ

ПЯТРУ ПАДКАВЫРАВУ — 60 ГОД

Было гэта ў адным з дамоў адпачынку, дзе я расказвала слухачам пра гісторыю масавай песні. У час канцэрта мне перадалі запіску, у якой было некалькі слоў: «Няхай прагучыць у канцэрце песня «Зубронка», вельмі просім».

Які зайздросны лёс у гэтай песні! Нарадзіўшыся шмат гадоў назад, песня пра наш аўтазавод заваявала шырокую папулярнасць у аматараў музыкі. «Зубронка» выконваюць многія спевакі-прафесіяналы, яна гучыць у шматлікіх калектывах мастацкай самадзейнасці.

Я паказала запіску кампазітару Пятру Падкавыраву. За той-тэм шклом акулараў добра ўсмешкай бліснулі вочы. Ён успомніў, як калісьці разам з Аляксандрам Міронавым працаваў над «Зубронкай», як доўга не прыходзіла патрэбнае, адзінае на вернае музычнае рашэнне... І як, нарэшце, песня «пайшла ў жыццё».

Я слухала Пятра Пятровіча і неяк не магла паверыць у тое, што кампазітару шэсцьдзесят гадоў... Каля сарака гадоў працягваецца яго творчая дзейнасць. За гэты час створана шмат у самых розных жанрах — ад апрацовак беларускіх народных песень да оперы і сімфоніі. Такі творчы дыяпазон кампазітара. Пільны позірк мастака, дапытлівая думка, глыбокая цікавасць. Падкавырава. Назіраючы за жыццём, Пётр Пятровіч улоўлівае яго паэтычныя фарбы. І тады з-пад пяра кампазітара «выліваюцца» на нотныя радкі мелодыі, у якіх гучыць гімн зямлі і людзям.

Калі гаварыць пра вакальную творчасць кампазітара, трэба абавязкова падкрэсліць адну цікавую асаблівасць: Падкавыраў з вялікай любоўю піша для дзяцей, умеючы глыбока прапікнуць у іх свет.

Выхаванец Ленінскага камсамола, кампазітар асабліва даражыць традыцыямі юнацтва ў сваёй музыцы. Яго Першая сімфонія, прысвечаная камсамолу, — расказ аб крылатай камсамольскай мары. Твор напісан у год заканчэння П. Падкавыравым школы. Праз многа гадоў аўтар зноў вярнуўся да вым кансерваторыі. Праз многа гадоў аўтар зноў вярнуўся да вым кансерваторыі. Праз многа гадоў аўтар зноў вярнуўся да вым кансерваторыі.

Шмат гадоў жыцця кампазітара аддадзена рабоце над операй «Павел Карчагін». Пётр Пятровіч пачаў працаваць над операй яшчэ ў першыя гады самастойнай творчасці. Перад сабой вайной твор быў закончаны ў клавіры і прадстаўлены ў тэатр. Аднак тады опера не ўбачыла святла рампы. І толькі некалькі гадоў назад пастаноўка «Паўла Карчагіна» (у новай рэдакцыі) была ажыццёўлена на сцэне опернай студыі Беларускай кансерваторыі.

Тры сімфоніі, два канцэрты для скрыпкі з аркестрам, канцэрт для віяланчэлі з аркестрам, сімфанічныя сюіты і уверчурцы, творы для Дзяржаўнага народнага аркестра БССР і дукцоры, творы для Дзяржаўнага народнага аркестра БССР і дукцоры, творы для Дзяржаўнага народнага аркестра БССР і дукцоры.

Нядаўна закончан яшчэ адзін цікавы твор—сюіта для струнных ансамбляў і фартэпіяна; у ёй пяць частак, якія разлічаны, адпаведна, на выкананне ансамблямі скрыпачоў, альтыстаў, віяланчэлістаў, кантрабасістаў і струнных аркестраў. Як і ў многіх іншых творах, тут Пётр Пятровіч аддаў даніну любаві музычнаму фальклору: у сюіце выкарыстаны мелодыі беларускіх народных песень.

Сярод новых буйных твораў П. Падкавырава — канцэрт для Фартэпіяна з аркестрам (ён прызначан для юнацкага выканання і ўжо з поспехам гучаў на канцэртнай эстрадзе), Трэці квартэт, які яшчэ не выконваўся, але неўзабаве з ім змогуць пазнаёміцца калегі кампазітара «на музычнай сэрэдзе» ў Саюзе кампазітараў Беларусі.

Амаль чвэрць стагоддзя працуе П. Падкавыраў у кансерваторыі, у навучальнай установе, якую сам скончыў у 1937 годзе. Сярод вучняў Пятра Пятровіча шмат прафесійных музыкантаў — выканаўцаў, педагогаў.

А. РАКАВА.

НА ЗДЫМКУ: П. ПАДКАВЫРАЎ са студэнтамі 3-га курса Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі Б. СПЕКТАРАМ, Т. ПЛЮШЧ, І. ПЛЕВІНЫМ.

БОМБА Ў ЖЫЦЕ

АПАВЯДАННЕ

Мы з галавой хаваемся ў высокіх каноплях — ідзем цёплай разарай і размаўляем: Шурка, я і Сцёпка кульгавы.

— Ох, і драпаў я ўчора ад Панасіхі! — кажа са смяшковым Шурка. — Толькі падкраўся да бомбы, а Панасіха — за мной... Ох, і драпаў! Думаў, ужо зловіць.

— Дык ты ж казаў, што яна спала? — не верыць Сцёпка.

— «Спа-а-а-ла!» — перадагражывае Шурка. — Яшчэ як спала, а потым прачнулася і — за мной.

Недаспелыя каноплі пахнуць саладкавата і духмяна. Ад іх вострага паху і спякотнага летняга сонца хочацца хутчэй схаватца куды-небудзь у цень. Блізка, адразу ж за поплавам, бярэзнік. Адтуль цягне прыемна сырасцю. Але цяпер мы нізашто не звернем з разоры — страшэнна хочацца абдурчыць сярдзітую Панасіху: падпаўзіці да бомбы ў жыцце і па кратах рукой яе гладкае, нагрэтае сонцам цела.

Канечне, гэтую бомбу не раскурочыш, як які-небудзь снарад. Бомбу цяжка, чарцяку. От снарад — справа іншая. Заклаў паміж шытыяцкім у плоце, туды-сюды, туды-сюды, і — гатова... Галоўку ў адзін бок, медны бліскучы стакан — у другі. А потым даставай са стакана чорныя, доўгія саломінкі пораху.

Але бомба ёсць бомба. Яна нам не дае спакою. Яшчэ вясной нямецкі самалёт некалькі бомбаў скінуў. Усе паўзрываліся, а гэтая ўрэзалася ў зямлю, ды так і тырчыць цяпер у жыцце.

Вось мы і крадзёмся да яе.

— Падай! — шэптам загадвае Шурка. — Вунь Панасіха сядзіць...

Мы бухаемся ў шэры цёплы пясок мяжы: недалёка ад нас у жыцце, чарнее постаць Панасіхі. Сэрца ў мяне тохае так моцна, што, здаецца, нават Шурка чуе.

— Што, струсіў? — кпіць ён. — Паўзі, паўзі. Панасіха дрыгне!

— А калі... не спіць?

Але Шурка больш не размаўляе. Ён пагардліва цыркае праз рэдкія зубы слінай і першы перапаўзае мяжу. Мы — за ім. Жыта драпае голая рука. Але мы паўзём услед за Шуркам. Вунь і бомба чарнее. Недалёка ад яе — Панасіха. Шурка падпаўзае да бомбы, прыўзімаецца і махае нам рукой: паўзіце хутчэй...

Але Сцёпка і я ляжым, як прышытыя, не варушымся, пазіраем на Панасіху: а што, як прагнецца?

Толькі яна сядзіць нерухома. Прама на зямлі, абхапіўшы рукамі вострыя калені. Спіна выгнутая абручом. Галава, прыкрытая белай хусцінкай, звесілася ўніз. Твару не відно. Адны ногі — вялікія босыя ногі — тырчаць з-пад сінняй спадніцы. Панасіха спіць.

Шурка ўжо ўзлез на бомбу, усеўся, нібы на той пень, і немаведама што вытварае: крывіць морду, паказвае нам язык, круціць кукішы... Сцёпка ўжо не можа стрымацца, заціскае рот рукою і хіхікае. І раптам Шурка закладвае ў рот два пальцы і... свішча!

— Палундра! — крычыць ён, кідаючыся нацянькі да вёскі.

Імчымся і мы за ім, што ёсць духу. Хутчэй, хутчэй! Каласы бялюча хвастаюць па твары, шыі, руках.

Нага мая слізгае некуды ўбок, і я з разгону плюхаюся носам у пясок. Учэпістыя пальцы халапоць і моцна сціскаюць маю руку. Гэта — Панасіха... Страшная Панасіха! Крычаць — няма слы. Яна ўжо апускаецца побач, яна паднімае мяне, прыціскае да сябе, і я чую, як яна хутка-хутка гаворыць:

— Віцечка, сыноч, родненькі мой... Ну, чаму ж,

чаму ж ты мяне не слухаеш? Чаму? Ці ж я не прасіла, ці ж я не маліла цябе — не лазь ты да етых снарадаў... От, дурненькі, от, непаслухмянец! Ты ж адзін у мяне, адзі-ін...

Панасіха плача. Плача і ўсё мацней прыціскае мяне да грудзей.

— Не хадзі ты болей сюды, чужы, Віцечка? Не хадзі, хлопчык мой!

Я цішэю, перастаю шморгаць носам; што гэта яна гаворыць? Панасіха называе мяне Віцечкам. Яна прымае мяне за свайго Віцечку... Віцечку, якога разбамбіла ў хаце, якога пахавалі той жа вясною!..

— Ну, паабячай мне, Віцечка, што ты сюды ніколі-ніколі не прыйдзеш... Не прыйдзеш, сыноч, а? І хлопцаў не прывядзеш? Не прыйдзеш, а? — ласкава просіць Панасіха і ціханька трасе мяне за плечы. — Скажы...

— Не прыйду-у...

— Ну і разумнік, ну і малайчына...

Яна адпускае мяне.

— Бяжы, сыноч, дамоў, а я пасяджу яшчэ тут.

Я раблю крок, другі і — зрываюся з месца. Імчуся, нібы за мной гоніцца Панасіха. Толькі на мяжы спыняюся, каб аддыхацца. Не, Панасіха стаіць нерухома ў жыцце. І нават не глядзіць на мяне.

Шурка і Сцёпка вылазяць з канопель, баязліва падпаўзаюць да мяне.

— Ты чаго равець? Біла? — спалохана пытаюцца яны.

— Не-е, не біла...

— Дык чаго ж ты?

— Яна думала... што я...

разбамблены Віцечка...

— Ну-у...

А сонца смаліць. Залівае залацістым святлом усё навокал, хоць вочы заплупчывай. Але мы стаім і доўга пазіраем у той бок, дзе ў спелым жоўтым жыцце чарнее постаць Панасіхі.

Яўген КАРШУКОЎ.

НОВЫЯ ЗБОРЫ ТВОРАЎ

У 1972 годзе будзе адзначана 90-годдзе з дня нараджэння класікаў беларускай савецкай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа. Інстытут літаратуры Акадэміі навук БССР вядзе падрыхтоўку да выдання новых збораў твораў народных паэтаў рэспублікі.

Першы насмяротны збор твораў Якуба Коласа быў ажыццёўлены ў 12 тамах. Цяперашні будзе значна пайнейшым. Будзе апублікаван шэраг не ўвайшлых у ранейшае выданне і выдзіленых у архіве паэта твораў, яго педагогічныя даследаванні, у тым ліку метадыка роднай мовы. Значна шырэй намячана даць варыянты твораў, якія раскрываюць творчую лабараторыю народнага паэта. Мяркуюцца, у прыватнасці, надрукаваць поўны тэкст першай рэдакцыі паэмы «Сымон-музыка».

Каля 400 пісьмаў адлюстравіць шырокае грамадскае і літаратурнае сувязі Якуба Коласа з дзеячамі навукі, культуры і літаратуры не толькі Беларусі, але і браціх рэспублік і замежных краін.

У сямі тамах рыхтуецца новы збор Янкі Купалы. У ім

На кінастудыі «Беларусьфільм» заканчваецца работа над тэлевізійным фільмам «Дзень дыноч» па сцэнарыю І. Герасімава. Ставіць яго рэжысёр-пастаноўшчык Дзяма Нітнікоўская, галоўны аператар — Марк Браўдэ. Стужка расказвае аб сучаснай моладзі, аб сустрэчы двух пакаленняў; людзях, якія прайшлі вайну, і юнаках і дзяўчатах, што ўступаюць у жыццё. НА ЗДЫМКУ: рабочы момант здымак.

Фота Ул. КІТАСА.

больш поўна будучы прадстаўлены мастацкія творы і публіцыстыка паэта перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Намячаецца таксама ўключыць шэраг твораў, якія не ўваходзілі ў ранейшыя зборы твораў.

Для абодвух збораў твораў інстытут рыхтуе расшыраныя гісторыка-літаратурныя каментарыі і падбірае дадатковыя ілюстрацыі. Наауковыя работнікі наава звяртаюць творы з ранейшымі публікацыямі, удакладняюць даты іх напісання.

«ПЕСНЯРЫ» СТАЛІ ЛАЎРЭАТАМІ

Нядаўна ў Маскве закончыўся IV Усеаюзны конкурс артыстаў эстрады, на якім удала выступіў наш беларускі вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры».

— Апошні такі конкурс праводзіўся дванаццаць год назад, — гаворыць галоўны рэжысёр Беларускай філармоніі, заслужаны артыст БССР Ю. Ужынцаў. — Сялетні сабраў больш за восемсот артыстаў, якія выступілі ў пяці эстрадных жанрах.

Журы вакалістаў узначаль-

ваў Эдуард Хіль. Конкурс быў цяжкі, умовы даволі жорсткімі. На апошні тур выйшла шаснаццаць нумараў. Нашы «Песняры» заваявалі другое прэмію і званне лаўрэатаў Усеаюзага конкурсу артыстаў эстрады. Першая прэмія не прысуджалася.

У Маскве былі выкананы «Трубачы» Е. Грышмана, «Ты мне вясною прыснілася» Ю. Семянякі, песня маладога беларускага кампазітара С. Іванова на словы М. Танка «Аве Марыя», народная песня «Ой, рана на Івана». З вялікім поспехам прайшоў дэбют песні І. Лучанка «Хатынь», напісанай спецыяльна да конкурсу.

«Песняры» яшчэ маладыя. Другі год гэтакі ансамбль. Маладыя і яго ўдзельнікі. Кіруе ансамблем Уладзімір Мулявін. Валеры Якішын, Леанід Тышко, Уладзіслаў Місевіч, Валынцін Бадз'ярай, Валеры Гурдзіз'яні, Валеры Мулявін, Аляксандр Дзямешка — вось поўны састаў «Песняроў».

Поспех у Маскве — заслужаны. «Песняры» ўжо атрымалі запрашэнне на гастролі ў Кіев і Ленінград. Цяпер іх запрашае фірма «Мелодыя».

«Я ЛЮБЛЮ ЦЯБЕ, ЖЫЦЦЁ»

У кастрычніку камсамол Беларусі адзначыў свой залаты юбілей. Гэтай знамянальнай падзеі прысвечана

брашура А. Тоўсціка «Я люблю цябе, жыццё», якая нядаўна выйшла ў бібліятэцы газеты «Голас Радзімы».

На яе старонках аўтар расказвае аб нялёгкім і слаўным шляху, які прайшлі за паўстагоддзя беларускія юнакі і дзяўчаты. Яны былі сярод тых, хто ў першыя гады існавання Савецкай улады абараняў яе са зброяй у руках. Камсамольцы былі і сярод тых, хто ўзводзіў электрастанцыю на Асіповіцкіх балотах, Гомельскі завод сельскагаспадарчых машын, Бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат. Яны былі на ўсіх вялікіх і малых новабудовлях рэспублікі. У 1941 годзе на Савецкі Саюз напала гітлераўская Германія, і на абарону Радзімы ў першыя рады барацьбітоў сталі камсамольцы.

Калі вораг быў выгнаны з нашай зямлі, народ пачаў адбудоўваць разбураную краіну. Выраслі камбінаты, заводы, фабрыкі, цэлыя гарады. За сем год, напрыклад, з 1959 па 1965 гады, у Беларусі ўступіла ў строй звыш 300 новых прамысловых прадпрыемстваў. У іх падмурках нямала цагляных, закладзеных рукамі маладых.

Звыш 100 тысяч юнакоў і дзяўчат працуюць у калгасах і саўгасах рэспублікі. Яны авалодаюць тэхнікай, прымяняюць навуковыя метады ў працы, вырошчваюць багатыя ўраджай, перабудоўваюць вёску на новы лад.

На старонках сваёй кнігі А. Тоўсцік расказвае і аб вялікіх правах і магчымасцях моладзі, якія прадаставіла ёй Савецкая ўлада. Кожны малады чалавек у

рэспубліцы мае гарантаваную работу, раз у год атрымлівае аплачваемы водпуск, пры неабходнасці карыстаецца бясплатнай медыцынскай дапамогай, ільготнай пуцёўкай у дом адпачынку або санаторый. Дзяржава прадастаўляе яму магчымасць бясплатна закончыць вышэйшую навучальную ўстанову, атрымаць прафесію. У рэспубліцы на кожны 10 тысяч насельніцтва прыпадае студэнтаў больш, чым у Францыі, Італіі, Швецыі. У вытворчасці рэспублікі занята зараз каля 490 тысяч дыпламаваных спецыялістаў. Моладзь прымае актыўны ўдзел у кіраванні дзяржавай. Кожны малады чалавек, які дасягнуў 18 год, можа быць абраны ў мясцовы Саветы, з 21 года — у Вярхоўны Савет рэспублікі, з 23 год — у Вярхоўны Савет СССР.

Юнакі і дзяўчаты карыстаюцца ўсімі палітычнымі правамі, і адным з важнейшых з'яўляецца права аб'ядноўвацца ў грамадскія арганізацыі. Самы масавы маладзёжны саюз у нашай краіне — камсамол, у радак якога 27 мільёнаў чалавек.

Савецкае грамадства працягвае пастаянна клопаты аб маладым пакаленні, ускладае на яго вялікія надзеі. Яму працягваецца справу бацькоў, захоўваць лепшыя традыцыі папярэдніх пакаленняў, умацоўваць сваю дзяржаву, будаваць новае, яшчэ больш дасканалое грамадства — камунізм.

Кніжка «Я люблю цябе, жыццё» выдана на рускай мове. Нам хочацца, каб яе прачытала як мага больш людзей, каб яна была зразумелай тым, хто вывучае рускую мову і хоча ведаць праўду аб нашай краіне, аб сапраўдным становішчы савецкай моладзі.

ЧАЛАВЕК, дастаўлены ў прыдворны шпіталь, быў безнадзейны. Пульс не праслухоўваўся. Каля 9 гадзін вечара ён на імгненне апытомнеў. Следавацель, які дзяжурў ля ложка, схіліўся над паміраючым: — Ваша імя? Імя?! Маўчанне... Аднак забойца цара павінен быць апазнаны. 2 сакавіка 1881 года яго труп паказалі Жалябаву, які ад тлумачэнняў адмовіўся, і Рысакову. Апошні прызнаў у памёршым свайго таварыша па агітацыйнай дзейнасці сярод рабочых. Яго ведалі пад імем Міхаіл Іванавіч, а па мянушцы Каток.

На судзе Жалябаў гаварў, што сорак сем падпольшчыкаў згадзіліся кінуць бомбы. Адабралі толькі некалькіх — самых надзейных. І сапраўды, той, каго ведалі пад імем Міхаіл Іванавіч, не саступіў з дарогі, калі перад ім аказаўся імператар Аляксандр II. Ён кінуў бомбу з поўнай абыяка-

Нікому і не прыходзіла ў галаву, што гэты развіталны візіт. Па звычцы, як павялося з гімназічных год, да яго звярталіся: «Каток».

Гэта прозвішча, атрыманае ад школьных таварышаў за мяккі характар, ужо даўно стала падпольнай мянушкай бяспрашнага нарадавольца.

«... Аляксандр II павінен памерці. Дні яго злічаны. Мне або каму іншаму давядзецца нанесці страшны апошні ўдар, які гулка разнясецца па ўсёй Расіі і рэхам адгукнецца ў аддаленых кутках яе. — Гэта пакажа недалёкае будучае», — завяшчанае Грынявіцкага, славуе крада героя-нарадавольца, дайшло да нас ва ўрыўках. Яно было складзена напярэдадні замаху, але абдмвалася даўно. І, можа, у Вялікіх Грыневічах дапісаў ён у думках гэтыя базлітасныя радкі:

«... Ён памрэ, і разам з ім памром і мы, яго забойцы. Гэта неабходна для справы

У ЛЯСАХ ЗАПАВЕДНІКА

ЗУБРЫ НА ТРЭНІРОЎЦЫ

У асяроддзі жывёльнага свету не толькі мядзведзі, ваўкі, лісіцы вучаць сваіх дзяцей складанай «лясной грамаце», але і капытныя. Неяк у сярэдзіне лета мне давялося назіраць, як волат-зубр вучыў барацьбе свайго нашчадка.

У Бярэзінскім запаведніку стаяла цудоўнае надвор'е. Ля вёскі Пераходцы я доўга любавалася белавескімі перасяленцамі, якія ўсёй плячэркай спедзілі ля кармушак, пілі ваду, блукалі па загоне.

Потым зубры вырашылі заняцца іншымі справамі. І вось, стаўшы на ўсіх правлах у баявую пазіцыю, «праціўнікі» пагражалы ежасавурылі вочы, нікэй апусцілі грозныя рогі і пачалі злёгка біць адзін аднаго рагамі ў лоб. Яны адступалі назад, капалі зямлю нагамі, а пасля зноў счэпліваліся ў паядынку. Такая забава цягнулася каля паўгадзіны.

Нечакана малы зубр, папэўна, нечым правініўся перад «настаўнікам», бо апошні ўдарыў яго ў лоб так, што той паляцеў на мяккі мох. Вучань, аднак, не пакрыўдзіўся за жорсткі прыём, стаў на ногі і, нібы нічога не здарылася, падышоў да грознага «выкладчыка бокса». Мабыць, прасіў прабацьчына за дапушчаную памылку.

ца да парушэнняў дысцыпліны сярод сваіх падпешных. Вострыя зубы і чэпкія кіпцюры хутка супакойваюць непаслухмяных свавольнікаў.

«ТРАМПЛІН» АЛЕНЯЎ

Шмат гадоў у Бярэзінскім запаведніку жывуць вяронежскія перасяленцы — высакародныя еўрапейскія алені. Кожную вясну яны даюць прыплод і адчуваюць сябе не горш, чым на радзіме.

Ва ўрочышчы «Шырокія шнур» ёсць лясная лагчына, якую мясцовыя жыхары называюць «начоўкамі». Тут растуць гонкі бярэзы. Берагі лагчыны высокія, зялёна-лішчыстыя.

Спадабалася тут чатырохгонім навасельцам. На гэтым месцы яны даволі часта пра-

ЦАРАЗАБОЙЦА

васцю да ўласнага жыцця. І памёр амаль адначасова з царом.

Следства вылося доўга.

Гаспадыня кватэры на Выбаргскай старане, у якой жыў «віленскі мешчанін» Ельнікаў, паказвала, што яе пастаялец — прэсты канторшчык, што ён быў вельмі бедны, вёў «спакойнае жыццё», нікога не турбаваў. А «старшы назіральнік» пры навучэнцах Пецярбургскага тэхналагічнага Інстытута Момбель паведамаў паліцыі, што Ельнікаў вельмі нагадвае яму былога студэнта Ігнацы Грынявіцкага, з дваран Гродзенскай губерні.

Арштанаваны па гэтай справе Д. Клеменц расказаў, што яго прывялі ў халодны хлеў у двары III аддзялення і паказалі заспіраваную галаву маладога чалавека са шматлікімі слядамі раненняў на твары. Як сведчыць «Хроніка сацыялістычнага руху ў Расіі», складзеная жандарскім генералам Шабекам, на працягу некалькіх дзён галава была выстаўлена ў паліцыі «для публікі... Меркавалі такім чынам палегчыць адкрыццё тайны, якая акружала злачынцу і яго супольнікаў».

Б красавіка начальнік гродзенскага жандарскага ўпраўлення атрымаў з Пецярбурга фатаграфію памёршага царазабойцы з патрабаваннем адразу прад'явіць яе сваякам Грынявіцкага. Палкоўнік Юган неадкладна выехаў у Вялікія Грыневічы і дапрасіў уладальніка маёнтка.

— Гэта ваш сын?

Стары ўзяў картку дрыжачай рукой, доўга ўглядаўся ў паранены твар мёртвага.

— Ну што?

— Не ведаю... Не вельмі падобны...

Ужо ў савецкі час яго дачка Юлія расказвала, што ў студзені ці лютым 1881 года, гэта значыць напярэдадні замаху, брат Ігнацій раптоўна з'явіўся ў роднай вёсцы. Усе залюбаваўся стройным маладым чалавекам, вясёлым і, як заўсёды, ласкавым.

свабоды, паколькі тым самым значна пахінецца тое, што хітрыя людзі завуць праўдлівым манархічным, неабмежаваным, а мы — дэспатызмам».

Сумненні... Словы, дзіўныя ў яго вуснах: «Я баюся...»

Дзіўныя, таму што ў дзень замаху, зайшоўшы разам з Пяроўскай і Рысаковым у кандытарскую супраць Гасціннага двара (каб не выклікаць падазрэнняў), ён адзін мог спакойна з'есці пададзеную яму порцыю.

Уласны лёс яму вядомы: «Лёс наканаваў мне раннюю парібель, і я не ўбачу перамогі, не буду жыць піводнага дня, ні гадзіны ў светлы час перамогі, але лічу, што сваёю смерцю зраблю ўсё, што павінен зрабіць, і большага ад мяне ніхто на свеце патрабаваць не можа».

Царскія ўлады не без падставы бачылі ворага ў кожным з Грынявіцкіх.

У студзені 1880 года малады брат Ігнацій Іван быў «выключаны з Пятроўскай земляробчай лясной акадэміі за спробу арганізаваць студэнцкую сталовую і за зносіны з палітычна ненадзейнымі людзьмі». Пры вобшыску ў кішэнні яго паліто знайшлі два нумары нелегальнай «Зямлі і Волі». Пасля забойства цара Івана здалі ў салдаты і адправілі ў Туркестан.

Сакрэтны нагляд вёўся і за Юліяй Грынявіцкай, па мужу Пылаевай. Яна жыла ў Алькеніках, дзе Трафім Пылаеў служыў начальнікам станцыі.

У артыкуле «Памяці Грынявіцкага», надрукаваным у 1902 годзе ў часопісе «Былое», Ул. Бурцаў сцвярджаў, што некалькі год назад бачыў поўную копію завяшчання Ігнацы Іаакімавіча. Яна да гэтага часу не знойдзена, і мы карыстаемся тымі ўрыўкамі, якія апублікаваў Бурцаў.

Такім чынам, мы спадзяёмся яшчэ мець новыя звесткі аб мужным нарадавольцу з Беларусі.

Б. КЛЕЙН.

водзіць спаборніцтвы па бегу і трэніровачныя скачкі ў вышынню і даўжыню. Як расказвае сгер Іван Аўтушка, алені збіраюцца сюды цэлым стадам — да дзесяці гадоў. Спачатку ўзбіраюцца на бераг «начоўка», а пасля, разбегшыся, робяць шматметровыя скачкі. Пад цвёрдымі і вострымі капытамі ў паветра ўзлятае мох, сыплецца берагавы пясок, ламаюцца верасі і папарацы.

Услед за старэйшымі бегунамі ўніз з гары ляцяць і маладыя «лёгкалетцы». Моцныя, шпаркія, стройныя, кемлівыя. Ім не страшны самыя крутыя павароты і віражы.

УЛ. БУТАРАЎ.

Бярэзінскі запаведнік.

ГУМАР

— Я выдатна ведаю замежныя мовы.
— Do you speak English?
— Што-што?
— Я пытаю: ты гаворыш па-англійску?
— Само сабой зразумела.
— Ты зной ідзеш у гэтар?

Ты ж ужо была на гэтай п'есе.
— Так, але не ў гэтай сукенцы.
— Чаму, калі вы выпіваеце, дык заплюшчваеце вочы?
— Справа ў тым, што я дайжонцы слова, што не буду заглядваць у царку.

..*
— Уляві сабе, учора, адпраўляючыся на палыванне, я заблыўся ўзяць з сабой ружжо.
— Гэта непрыемна. І калі ты аб гэтым успомніў?
— На жаль, толькі тады, калі прынёс жонцы зайца.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП,
Ленінскі праспект, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-16,
39-87-92, 33-15-15.
Зак. № 1380. Мінск, Друкарня
выдавецтва ЦК КП Беларусі.